

Penetració que es mostra per l'ús que se'n fa en accepcions materials o quasi-gramaticals, on val simplement per 'errar', 'mancar' o 'excedir-se'; ja antic en el matís de 'errar el tret': «la host se acostà a ells --- e con foren prop, que'ls darts pogren jugar e les balles 5 trer --- l'Almirall, ab los hòmens de cavall, va brocar --- e los almogàvers --- van trametre los darts, que anc un no-n *pecà* que no metés hom mort, o nafrat per mort; e los ballesters ---», Muntaner (fets de 1285, Casac. v, 12.3); i així arribem paradoxalment a servir-nos-en en sentits ben estranys i fins contraris als interessos morals: *pecar de*+adj. 'ser defectuós per': «amolla discursos que mai *pequen* d'ingenus», Tomàs Aguiló; *pecar contra la cortesia* (Lacav.), «més val *pecar* per la part més segura: peccare praestat in 17 eam partem quae cautior est» (Lacav.).

DERIV.: *Pecat* m. apareix ben arrelat ja des dels orígens literaris: «Esforcem-nos que'ls *pecats* en què som nos lexen, e nostres penitències prenam, per zo que Jhesú Crist nos den<y> portar denant los àngels e'l 20 cel», *Hom.*, 3v3, «Nós no vim anc Apostoli si Vós no: per què, volem penitència pendre de Vós --- E dixem-li nostres *peccats*, e del bé que havíem feït d'altra part --- e no-n dé altra penitència sinó --- que perseveràssem e'l bé», Jaume I (§ 542, Ag., 517). La personificació *pecat* 'diabla', comuna en les llengües romàniques medievals (*DECH PECAR* iv, 450b21ss.) no fou estranya a la nostra: «si alcun dels frares --- los *pecatz* rezerens, caurà en ffornicació ---» en una orde-nació dels Templers, S. XIII (MiretS, *TemplH*, p. 544) 30 'si algun dels templers, incitat per dimonis, caurà ---».

Pecador [*Hom.*]: «quan --- ac presa sa penitència, sempre fo deliurada del poder del demoni: aïzò porta signifi-canza de tot *pecador* qui està en *pecad* e en males obres --- can él se part de *pecad* --- e pren se 35 penitència fermament, sempre li és perdonat tot som *pecad*» (*Hom.*, 8v15; ja 4r9, 8v11 etc.); «lo dia del jusest --- lo mesquí *pecador*, apremut e pres, en qual loc porà fugir?», *VidesR*, 5r1.

Pecadora [fi S. XIII]: «Maria Egipcíaga, qui era ape-lada *peccadora*, fé en un ermitaïe molt estreta vida, 40 47 anys», *VidesR*, 93v1. *Pecable*. *Pecadriu*. *Pecaire*: l'usen sovint els ross., sobretot en la frase el·líptica *pecaire!* 'pobre de mi, quina pena, quin greu me sap'. *Pecaminós* [Belv.], derivat del ll. eclesiàstic *peccamen* 45 'pecat'. *Pecant* [Ausíàs]. *Impeccable* [Belv.]; *impeca-bilitat* [Belv.]. *Empecadar*. *Pecatar*; *pecatejar*; *peca-tat*; *pecatiu*. *Pecatorum*. *Pecatós*.

Crr.: *Pecatofòbia*.

Pecejar, *pecer*, V. *peça* *Pecigar*, V. *pessigar* *Peci-ol*, *peciolar*, *peciolat*, *peciòul*, *peciolulat*, V. *peu* *Peco*, cf. *pec* *Peçó*, *peçol*, V. *peu* *Peçola*, V. *peça* *Pecolaga*, deu resultat de l'encreuament dels sinònims *plaga* i *peça* (que té dim. *peçola*) en el sentit 'pinxo, 55 baranda' *Peçolar*, *peçolet*, V. *peu* *Peçonera*, V. *peu* *Pècora*, *pecoral*, V. *pec* *Pecoti*, V. *picoti* *Pectasa*, *pectat*, V. *página* *Pecten*, V. *pinta* *Pèctic*, *pectina*, V. *página* *Pectinat*, *pectini*, *pectinibranquí*, *pectini-forme*, V. *pinta* *Pectoral*, V. *pit* *Pectosa*, V. *pàgi-* 60

na *Pecuari*, *peculat*, *peculi*, *peculiar*, *peculiaritat*, *pe-cuni*, *pecúnia*, *pecuniari*, *pecuniós*, V. *pec* *Peçunya*, castellanisme per *peülla* o *potà* *Peda*: suspecte: afe-git en el Lab. de 1864 no se sap per qui, amb la im-possible i alarmant insinuació que vingui del mot rar llatí *repedare* 'recular' (invenció d'un... *pedant* local?)

PEDAÇ, del ll. vg. *PITTACCIUM*, alteració (per metà-tesi) del ll. *PITTACIUM* 'tros de cuiró', 'penjarella o afe-git en una túnica', 'bocí de paper amb un missatge', i aquest, pres del gr. *πιττάκιον* id. □ 1.ª doc.: 1284.

En la documentació no està encara especialitzat en el sentit de peça cosida per adobassar o reparar robes, sinó només 'tros de drap (o de cuiró) qualsevol, de poc valor': la tarifa de la reva de Perpinyà, de 1284, que comença imposant drets de quatre diners a cada peça de drap de Txalon, de Ras, de París etc., acaba «item, lo quintal de *pedaces* de què hom fa paper, una pugesa» (*RLR* iv, 376.19). També es deia de tros-sos de tela qualsevol que es despreguessin de teixits i robes en mal estat: en aquest sentit hem d'entendre la cita que *AlcM* dóna del *Curial*: «la pell del seu cors a *pedaços* li caïye», no pas en el de 'tros en general' a la manera castellana (així, a tort, *AlcM* III, acc. que en català no es troba, si no és en alguna zona fronterera o en fonts acastellanades). La trad. castellana dels sen-tits del català antic és, doncs, *retazos*, mai *pedazos*.

D'aqueixes accs. és aplicació tècnica *pedaç* en el sen-tit de 'bordó, reble': mot usat en poesia dolenta sense altre fi que reblir un vers' (fr. *cheville*, cast. *ripio*): així ho trobem en poètiques occitanes (*pedàs* i *quais-pedàs*, PMeyer, *Rom.* xxxix, 18); en català ho cita el *D*Ag. en Castellnou (S. XIV); Ll. d'Aversó en dóna explica-cions en el *Torcimany* (I, 165, 168); i «en l'*Art de tro-bar* de Francesc d'Olesa, Mallorca 1538, s'empra per designar el que els castellans anomenen *ripio*» (*B DLC* VII, 294).

En l'especialització moderna de 'peça sobreco-sida', en el *Decam.* (ms. de 1429): «--- un seu caputxo que aportava, en què havia tanta de suor e de greix que-y haguera hom cuyt un bon calderó de cols, e un seu fas-set squinsat e *apedessat*, entorn del coll e de les fal-des, de més *pedassos* e de més colors que may no foren vists en drap de Alamanya e 'n Índia, e les sues saba-tes, squinsades, e les calses, sgarrades e *apedassades*» (VI, § 10, 373.24 (trad.: «rotto e *ripezzato*, e intor-no --- smaltato di sudiciume, con più macchie e di più colori ---»)).

Potser és també la de la cita mall. de 1446 que dóna 50 el *D*Ag.; i de tota manera aquesta acc. és la que ja veiem clarament des del segle següent: en el *Vocab.* Cat.-Alemany de 1502 «flien» traduït per *pedaçar* i «flek» per *pedaç* i *tacó* (§ 1056-8); en el *D*To. 1647 («*padàs* o *padacet*: cento, panni ligula») i *OPou*: «es-quinçar en molts trossos: discerpere; remendar: resuo; *apedaçar*: apponere, consuere panniculum, conscissu-rae; *pedaços*: panniculus; sarcir ---» (*TbPu.*, 311). Avui és el sentit més comunament estès en tota la llengua: en el *Princ.*, fins a l'extrem Nordoest (Tor de Vall Ferrera, on diuen *pedesá* per 'apedaçar', 1932); 1